

Programma 2 Meedoen in Winterswijk

gemeente

Winterswijk

Inleiding

Dit programma is uitgewerkt in vijf onderdelen. Hierbij ligt de nadruk op meedoen in sport, cultuur, onderwijs, economie en werk. Programma 2 sluit daarmee aan op programma 1, waarin het vooral gaat om het realiseren van meedoen op het gebied van welzijn en gezondheid.

Aantrekkelijk Winterswijk

We spreken ambities uit voor goed onderwijs en het in stand houden van onze sport en cultuurvoorzieningen. Daarnaast is er volop aandacht voor het bieden van ontwikkelmogelijkheden voor economie, werk en toerisme. We willen Winterswijk aantrekkelijk houden met initiatieven voor ons landschap en erfgoed.

Behouden en versterken

Dit programma kent inspanningen op het gebied van handhaven en onderhouden van voorzieningen en netwerken. Daarnaast bevat het een aantal grotere projecten die de bedoeling hebben de randvoorwaarden te scheppen. Denk bijvoorbeeld aan het project 'Samen aan het Stuur', de Integrale Verordening sociaal domein, het Integraal Huisvestingplan Onderwijs en het realiseren van een nieuw bedrijventerrein.

De opgave Armoedevrij Winterswijk 2040 hoort ook bij dit programma. Meer informatie hierover leest u in het hoofdstuk Opgaven.

Meten is weten

De resultaten van dit programma zien we onder andere terug in de economische activiteit en de beschikbaarheid van bedrijventerreinen. We zien dat inwoners werk hebben en dat we uitkomen met ons rijksbudget voor de sociale uitkeringen.

Voor zowel de economie als het toerisme is de museumvisie richtinggevend. Voorzieningen in sport en cultuur dragen bij aan het welzijn van de Winterswijkers. Dat horen, zien en meten we aan de hand van cijfers uit de verschillende sectoren (toerisme en onderwijs) en klant-ervaringsonderzoek.

2.1 Cultuur en ontspanning (cultuur)

Portefeuillehouder

H.J. Tannemaat

Ambitie

We willen we onze culturele instellingen en ons erfgoed behouden en versterken, omdat ze belangrijk zijn voor de aantrekkelijkheid van Winterswijk.

Relevante documenten voor dit beleidsveld zijn:

- Cultuurnota
- Erfgoednota Wi-j doet 't samen
- Archeologische monumentenzorg in de gemeente Winterswijk
- Beleidsnota Aardkundige waarden in Winterswijk

Doelstellingen

- We realiseren nieuwe concepten en ondersteunen bestaande voorzieningen, zodat het aanbod kunst en cultuur past bij de leefbaarheid in Winterswijk.
- We zetten in op het behoud en de ontwikkeling van erfgoed, omdat dit belangrijk is voor het toerisme en zorgt voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven en bewoners.

Hoe te bereiken?

- We houden de culturele voorzieningen in stand en volgen (monitoren) de ontwikkelingen bij Boogie Woogie kritisch volgen (monitoren).
- We zorgen voor een goede mediavoorziening in Winterswijk, denk aan radio, TV en social media.

- We implementeren de museumvisie.
- We werken de punten uit de Cultuurnota verder uit.
- We voeren het erfgoedbeleid Wi-j doet 't samen! uit.
- We voeren de beleidsnota 'Archeologische monumentenzorg in de gemeente Winterswijk' uit.
- We geven uitvoering aan de beleidsnota 'Aardkundige waarden in Winterswijk'.

Wat is het resultaat?

Ook in 2021 hadden de inwoners van Winterswijk door Covid-19 slechts beperkt toegang tot culturele activiteiten. Daarmee had de Covid19-crisis een grote impact op de culturele instellingen. Dit trof niet alleen de musea, de bibliotheek, theater De Storm en Boogie Woogie, maar ook de muziekverenigingen. In 2021 is regelmatig contact geweest met de instellingen en daar waar nodig ondersteuning geboden. Daardoor zijn alle verenigingen en instellingen overeind gebleven.

- Integrale museumvisie
 - Musea spelen een belangrijke rol in het stevig neerzetten van ons culturele en historische erfgoed. Onder begeleiding van Cultuur Oost stelden we in 2021 samen met de musea een museumvisie met uitvoeringsprogramma (uitvoering 2022) op. Eén van de onderdelen hiervan is het af te sluiten museumconvenant. Dit convenant moet een stevige basis vormen onder de samenwerking tussen de musea.
- Convenant Cultuur & Onderwijs
 - In het najaar van 2021 ondertekenden we samen met het basisonderwijs en cultuuraanbieders een lokaal cultuurconvenant met als boodschap: we zijn samen verantwoordelijk voor de culturele ontwikkeling van ieder Winterswijkse kind. Gemeente Winterswijk faciliteerde het proces en gaf Boogie Woogie de opdracht tot het realiseren ervan.
- Regioplan toekomstbestendige culturele infrastructuur
 - Na visievorming in 2020 stelden we in 2021 samen met de Achterhoekse gemeenten het regioplan 'Toekomstbestendige culturele infrastructuur Achterhoek' op. Naar aanleiding van de corona crisis vroeg provincie Gelderland in 2020 aan de zes regio's in de provincie een visie en plan te ontwikkelen voor een duurzame culturele infrastructuur. Begin 2022 wordt het plan aangeboden aan de provincie. Gemeente Winterswijk zit in de kopgroep van het proces.
- Vorming streekomroep
 - De lokale omroepen van gemeente Aalten (AFM/SLOAD), Oost Gelre (RMC Oost Nederland) en Winterswijk (RTV Slingeland) hebben na een lang traject een plan ingediend om samen een streekomroep te vormen voor de Oost Achterhoek. De gemeente ondersteunt dit plan met een incidentele subsidie voor 2022, 2023 en 2024 van € 21.000 per jaar. Vanaf 2021 werken de omroepen aan de uitwerking van hun plannen.
- Boogie Woogie
 - Boogie Woogie is volop in beweging. In 2021 waren er 26% meer aanvragen voor lessen (het laatste halfjaar zelfs 51%). De banden met de culturele partners in Winterswijk en de regio zijn geïntensiveerd. Er waren nieuwe initiatieven, zoals de maandelijkse voorspeelavonden waar de leerlingen podiumervaring op kunnen doen. Er was veel

aandacht voor de Winterswijkse jeugd en de popcultuur. Zij werden zoveel mogelijk ondersteund en gestimuleerd. Boogie Woogie was en is meer dan ooit zichtbaar in de media met aandacht voor hun culturaanbod voor jong en oud. Verder werkte Boogie Woogie aan het veranderen van het bestuursmodel naar een raad van toezicht model. Ook werd gewerkt aan het omzetten van de CAO en het pensioenfonds voor het personeel met als doel een flexibele organisatie te worden, die snel in kan spelen op nieuwe ontwikkelingen.

- Pop Award
 - We zijn gestart met de voorbereidingen voor het instellen van een Pop Award. De organisatie ligt in handen van Boogie Woogie.
- Het bezoekerscentrum bij de Steengroeve faciliteren en ondersteunen
 - Midden 2021 heeft Stichting Terra Temporalis een bidbook opgesteld dat in de gemeenteraad is gepresenteerd. Onderdeel daarvan is het ontwerp van het nieuwe gebouw. Op basis daarvan is een bestemmingsplan opgesteld en de fondsenwerving gestart. In de loop van 2022 moet er zicht zijn op voldoende fondsen om de bestemmingsplanprocedure door te zetten. Voor het plan is een verlegging van de Steengroeveweg nodig. De gemeente faciliteert en draagt financieel bij in de ontwikkeling. Naast de kosten voor de verlegging van de weg is een bedrag van tweemaal € 500.000 gereserveerd als bijdrage in de bouwkosten. Deze bijdrage keren we pas uit nadat er een vastgesteld bestemmingsplan is.
- De uitvoeringsagenda van de erfgoednota 'Wi/j doet 't samen!' implementeren
 - Ondanks de beperkingen van de Covid-19 maatregelen gebeurde er veel op het gebied van erfgoed in 2021. Zo gaven we een webinar over het verduurzamen van monumenten. We introduceerden keukentafelgesprekken om de eerste stap naar verduurzamen makkelijker te maken. Bovendien is het interieurproject opgenomen in het Gelders beleid, dit krijgt een tweede fase. Ook hadden we gesprekken met alle kerkeigenaren, zijn de kerken gewaardeerd en samen met TU Delft maakten we een kanskaart. Dit alles vertaalden we in de kerkervisie.
 - Het Erfgoed Dealproject 'Een nieuwe tijd! Wederopbouw in de Achterhoek' heeft inwoners en bedrijven in Winterswijk bereikt met de SRV wagen.
 - Het nieuwe Cultuur- & Erfgoedpact 2021-2024 boden we aan de provincie Gelderland aan.
 - De Wijkaanpak de Pas is een Winterswijk's ErfgoedDeal project, waarbij we in participatievorm werkten aan de verbinding tussen erfgoed, het verduurzamen en herinrichting. Erfgoed Oost Achterhoek is genomineerd voor de BNG Bank Erfgoedprijs.
- Implementatie uitvoeringsagenda Archeologische waarden en aardkundige waarden
 - De beschrijvingen van de archeologisch/historisch meest bijzondere terreinen (30 stuks) zijn afgerond. Met een waardering en met aanbevelingen voor onder meer begrenzing, bescherming en benutting, ligt er nu een stevige basis voor vervolgstappen.

- We ronden de beschrijvingen van 24 aardkundig waardevolle terreinen af en we voorzagen deze van onder andere een waardering, een begrenzingsadvies, belevingsmogelijkheden en aanbevelingen. De basis voor duurzame benutting is daarmee gelegd.
- De ontwikkeling van zeven informatiepanelen is in gang gezet; deze plaatsen we voor aanvang van het toeristisch seizoen 2022.
- Het archeologisch onderzoek op de Markt combineren we met de herinrichting en is daarom uitgesteld.

2.2 Cultuur en ontspanning (sport)

Portefeuillehouder

E.S.F. Schepers-Jansen

Ambitie

In Winterswijk kunnen alle inwoners voldoende sporten en bewegen en elkaar daarbij ontmoeten.

Relevante documenten voor dit beleidsveld zijn:

- Sportnota Sport Beweegt Winterswijk
- Brede Regeling Combinatiefuncties
- Lokaal sportakkoord Samen actief in Winterswijk

Doelstellingen

- Sport en bewegen is voor iedereen toegankelijk.
- Met sport voorkomen we duurdere en zwaardere zorg en ondersteuning.

Hoe te bereiken?

- We stimuleren inwoners, die niet of weinig aan sport doen, om verantwoord te gaan sporten/bewegen en elkaar te ontmoeten.
- We zorgen ervoor dat onze voorzieningen en activiteiten op het gebied van sport en bewegen uitdagend en toegankelijk zijn, zodat ze in de behoeften van diverse doelgroepen voorzien.
- We laten financiële belemmeringen om te sporten geheel of gedeeltelijk wegvallen.
- Er is meer zichtbaarheid voor buurtsportcoaches/Actief Winterswijk
- Onze buurtsportcoaches en trainers creëren bewustwording over het belang van bewegen voor een gezondere leefstijl.
- We zorgen voor een rijk verenigingsleven waarbij sportverenigingen toekomstbestendig zijn.
- We promoten sport en bewegen op sportaccomodaties en in de openbare ruimte als kans om mensen te bereiken, elkaar te ontmoeten en te helpen.
- We gaan een beweegroute creëren in de openbare ruimte voor jong, oud of met een fysieke beperking
- We werken regionaal samen in de Achterhoek op het thema sport en bewegen en voeren lokaal uit
- Er is een onderzoek gedaan naar de toekomst van de financiering van sport in Winterswijk.

Wat is het resultaat?

- We zetten onze buurtsportcoaches in om doelgroepen, die weinig tot niet actief zijn, te laten bewegen.
 - Met de buurtsportcoaches maken we sport- en cultuuractiviteiten toegankelijk en laagdrempelig. Inclusie (iedereen doet mee) is het uitgangspunt. Activiteiten die hiervoor zijn opgezet

waren: Actief XXL en de Balkon Beweedag. Door het organiseren van diverse sport- en cultuuractiviteiten op wisselende plekken in Winterswijk waren inwoners meer in de gelegenheid om kennis te maken met sport, bewegen en cultuur. Zonder lid te zijn van een sportaanbieder konden inwoners dichtbij huis meedoen. De aantallen liepen uiteen: Actief XXL had per activiteit 15 deelnemers, Balkon Beweedag op 3 verpleeghuizen had 150 deelnemers, Beweegmoment Zozijn had wekelijks 8 deelnemers, het Familiefestijn had er 300, de Wandelchallenge had gedurende 12 weken per keer 16 deelnemers en Bewegen voor senioren kende 14 deelnemers.

- Alle kinderen krijgen de kans om het sport- en beweegaanbod te verkennen
 - Dit is gebeurd door programma's als Kies je sport, Actief in de wijk en Naschoolse pleinsport. We pakten de samenwerking op met kinderopvang/buitenschoolse opvang.
 - Met evenementen als de Koningsspelen en de Buitenspeeldag en vakantieprogramma's als Zomertoer, stimuleerden we de jeugd van Winterswijk door andere sporten aan te bieden dan die ze gewend zijn. Dit droeg bij aan extra beweegmomenten voor kinderen. Met deze evenementen hebben we ongeveer 500 kinderen bereikt.
- We zetten ambassadeurs en studenten in om sporten en bewegen te promoten
 - Er was, onder andere door Covid-19, meer aandacht voor bewegen en sport.
 - We legden hierover contact met trainers, begeleiders, sportdocenten, huisartsen en de GGD om elkaar te informeren, te versterken en sport onder de aandacht van een breed publiek te brengen. Het sport- en beweegaanbod is zo steeds bekender geworden en er vonden meer doorverwijzingen plaats.
- We zorgen voor een passend sport- en beweegaanbod voor senioren
 - Mooi voorbeeld hiervan is Walking sports. Naast het succesvolle Walking voetbal is nu Walking handbal in oprichting. Door deze vormen van sport en bewegen kunnen senioren langer meedoen, zodat zij deel blijven uitmaken van een sociaal netwerk, langer gezond blijven en beter in staat zijn zelfstandig te blijven wonen.
- Onze huisstijl 'Actief Winterswijk' is in 2021 zichtbaarder
 - We begaven ons meer in de wijken, op de sportparken en op social media en werden hierdoor zichtbaarder en bekender.
- We inspireren verenigingen de Open club-gedachte uit te dragen
 - De sportvereniging is een ontmoetingsplek waar leden, ouders, vrijwilligers, supporters en bewoners samenkomen. De kracht zit hem in het verenigen en verbinden. Door meer open te staan/ meer naar buiten gericht te zijn, is er oor en oog voor de maatschappelijke problemen die zich ook vertalen binnen de vereniging. In 2021 hebben meer sportverenigingen elkaars kennis en faciliteiten gebruikt. Ook worden de accommodaties benut voor overleggen en bijeenkomsten met derden. Tot slot werden de sportparken Jaspers, 't Huitinkveld en atletiekvereniging Archeus ingezet als leer-en werkplek voor studenten van het Graafschap College.
 - Door de verenigingsmonitor is goed inzichtelijk geworden waar behoeftes liggen bij gesubsidieerde sportverenigingen. In

samenwerking met de buurtsportcoaches en de werkgroep Sport is ingezet op behoud van leden en sterk kader. Ook boden we workshops aan, zoals Besturen met visie en Financiële draagkracht. De workshops zijn een eerste stap om inzichtelijk te krijgen met welke problemen verenigingen kampen. Hierna worden een-op-een trajecten aangeboden. De workshops werden door ongeveer 10 clubs bezocht. In 2021 zijn bij 3 clubs intensievere begeleidingstrajecten gestart.

- We geven uitvoering aan de uitkomst van het onderzoek naar zwemonderwijs
 - In 2021 is onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van het vergroten van de inkomsten van zwembad Jaspers. Als aan een aantal randvoorwaarden wordt voldaan, zijn er kansen voor optimalisatie. Covid-19 heeft een groot effect gehad op de openstelling van het zwembad en heeft een succesvolle implementatie van de aanbevelingen bemoeilijkt. Het college heeft aangegeven ook te willen inzetten op duurzaamheidsmaatregelen bij het zwembad. Een onderzoek naar mogelijke duurzaamheidsmaatregelen, en wat die betekenen voor de exploitatie, is in gang gezet. We verwachten de uitkomsten hiervan in 2022.
- In 2021 is een meerjarenplanning voor de vervanging van onze sportvoorzieningen gemaakt
 - Volgens de meerjarenplanning werden investeringen gedaan voor onderhoud van kunstgrasvelden.
 - In 2021 is het tennispark geheel opgeknapt. De Winterswijkse Tennis Club heeft nu ook padel tennisbanen.
- Sportnota
 - Met partners van binnen en buiten de gemeentelijke organisatie kwam een nieuwe beleidsnota Sport Beweegt Winterswijk tot stand.
- Sportakkoord
 - Vanuit een gezamenlijk gevoelde verantwoordelijkheid werken diverse organisaties aan sporten en bewegen in Winterswijk. In 2021 ondertekenden we het Sportakkoord. Daarmee gaven we het officiële startsein voor de uitvoering van dit akkoord.

2.3 Inkomen en participatie

Portefeuillehouder

H.J. Tannemaat

Ambitie

Iedereen doet mee en niemand staat aan de kant.

Relevante documenten voor dit beleidsveld zijn:

- Integrale Verordening sociaal domein
- Inrichtingsplan Samen aan het stuur
- Beleidskader 2018 – 2022 sociaal domein 'Meedoen in Winterswijk'
- Inkoopdocumenten sociaal domein

Doelstellingen

- We begeleiden zoveel mogelijk mensen naar werk en financiële onafhankelijkheid.
- Voor mensen die geen werk vinden, zoeken we wegen om maatschappelijk actief te blijven.
- Nieuwkomers kunnen inburgeren door aandacht voor gezondheidsvaardigheden en financiële zelfredzaamheid.

- We nemen als werkgever maatschappelijke verantwoordelijkheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Hoe te bereiken?

- We geven uitvoering aan de opgave Armoede. Zie hoofdstuk Opgaven voor uitgebreide informatie over deze opgave en de bijbehorende plannen.
- We verminderen het aantal bijstandsgerechtigden.
- We stimuleren talentontwikkeling.
- We ontwikkelen een route voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt van arbeidsmatige dagbesteding tot uitstroom naar betaald werk.
- We zetten middelen uit het participatiebudget in om de afstand van de klant tot de arbeidsmarkt zoveel en zo snel als mogelijk te verkleinen.

Wat is het resultaat?

- Uitvoering geven aan de opgave Armoede (toelichting hoofdstuk Opgaven).
- Uitvoeren van 'Samen aan het Stuur'.
 - De SDOA en Werkbaan Oost zijn samengevoegd tot één werkloosheidsbedrijf, Fijnder. Sinds 1 oktober gebeurt de integrale intake bij Sociaal Team de Post. De nieuwe huisvesting van Fijnder heeft vertraging opgelopen en wordt in het eerste kwartaal 2022 in gebruik genomen.
- Resultaatafspraken maken over de daling van het aantal bijstandsgerechtigden met Fijnder
 - Het uitkeringsbestand is gedaald met 3,6%. Dit is gunstiger dan de verwachte stijging met 1,6%. Het aantal mensen dat met een loonkostensubsidie werk heeft aanvaard, is gestegen van 45 naar 55.
- Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (TONK).
 - De TONK is gedurende de periode januari tot oktober uitgevoerd. De regeling voorzorg in een bijdrage voor de vaste lasten voor inwoners die een inkomensdaling hadden van minimaal 15% door de coronamaatregelen. Voor de TONK is een ruimhartig beleid opgesteld. Er zijn bij Fijnder 141 aanvragen TONK ingediend, waarvan 46 door inwoners uit Winterswijk. Hiervan zijn er 31 toegekend.
- Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo).
 - De Tozo is uitgevoerd door de ROZ (vereniging Raad Onroerende Zaken). Naast de financiële hulp voor levensonderhoud en het verstrekken van bedrijfskrediet zijn ondernemers, die daar behoefte aan hadden, ondersteund bij de heroriëntatie op hun bedrijf.
- Integrale Verordening sociaal domein uitvoeren.
 - Vanaf 1 januari 2021 is de Integrale Verordening sociaal domein van kracht. Dit maakt het makkelijker om waar nodig maatwerk te leveren en om meer integraal te werken volgens de bedoelingen van de wetten (Wmo, Jeugdwet, Participatiewet en de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening). Deze Verordening ondersteunt de integrale intake (zie beleidsveld 1.2 voor een uitgebreide toelichting).
- De ziektekostenverzekering voor mensen met lage inkomens op een andere manier vormgeven
 - De collectieve zorgverzekering voor mensen met een laag inkomen en bescheiden vermogen is onveranderd voortgezet.
- Uitvoering Achterhoeks fonds voor talentontwikkeling

- Opijver, het Achterhoeks talentenfonds, stimuleert mensen om zich hun leven lang te ontwikkelen. Zowel werkenden als werkzoekenden kunnen een voucher krijgen voor her-, bij- of omscholing. Er zijn in 2021 in totaal 781 aanvragen ingediend voor een voucher, waarvan 72 door inwoners van Winterswijk.
- Inzet van het WUu bij het vergroten van maatschappelijke activiteit
 - De klantmanagers van Fijnder maakten gebruik van het Vrijwilligerspunt van de Winterswijkse Uitdaging (WUu) voor het plaatsen van cliënten op vrijwilligerswerk .
- Invoering nieuwe Wet Inburgering
 - De nieuwe Wet Inburgering is uitgesteld tot 1 januari 2022. In 2021 is een plan van aanpak opgesteld, waarin staat hoe we de inburgering integraal regelen. Naast het leren van de Nederlandse taal werken we aan financiële en digitale zelfredzaamheid, aan gezondheidsvaardigheden en aan meedoen door betaald werk of duurzame participatie. In 2021 zijn afspraken gemaakt met Fijnder over die onderdelen van de inburgering die nauw samenhangen met de Participatiewet en uitgevoerd worden door Fijnder. De leerroutes zijn in regionaal verband ingekocht. In 2021 zijn statushouders en gezinsmigranten al zo veel als mogelijk ondersteund in de geest van de nieuwe inburgeringswet.
- Minimaal zes garantiebannen in de gemeente Winterswijk
 - De toelichting vindt u in de paragraaf Bedrijfsvoering onder de alinea Banenafpraak.

2.4 Educatie

Portefeuillehouder

E.S.F. Schepers-Jansen

Ambitie

Gelijke kansen voor ieder kind, we bieden kinderen optimale ontwikkelingskansen.

Relevante documenten voor dit beleidsveld zijn:

- Visie onderwijsvoorzieningen gemeente Winterswijk
- Notitie onderzoek Realisatie onderwijsvisie gemeente Winterswijk
- Beleidsnotitie Voor- en Vroegschoolse Educatie

Doelstellingen

- We zorgen voor continuïteit in (zorg)onderwijs door een doorgaande lijn van voorschoolse educatie naar volwasseneducatie te bieden.
- Ons onderwijs sluit aan op de vraag vanuit de arbeidsmarkt.
- Winterswijkers hebben kennis van de Duitse taal.
- Ons onderwijsaanbod past bij keuzevrijheid en nabijheid (primair onderwijs en voortgezet onderwijs).
- We bieden ontwikkelperspectief voor de lokale onderwijshuisvesting van het basis- en het voortgezet onderwijs.

Hoe te bereiken?

- We voorkomen ontwikkelingsachterstanden van jonge kinderen bij de start van basisonderwijs door, samen met partijen uit het veld, in te zetten op onderwijsachterstandenbeleid (voor- en vroegschoolse educatie (VVE)).
- We versterken de relatie tussen onderwijs, ondernemers en kennisinstellingen.

- We promoten buurttaalonderwijs en bieden het Goethe certificaat aan.
- We zorgen voor goede, toekomstbestendige en goed bezette onderwijsgebouwen in onze gemeente.
- We ondersteunen en faciliteren initiatieven die zijn gericht op het ontwikkelen van Integrale Kind Centra (IKC's).

Wat is het resultaat?

- Vaststellen en uitvoeren van het jaarprogramma voor Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE)
 - De VVE werkgroep is een aantal keren bijeen geweest en heeft onder andere het jaarprogramma besproken. De werkgroep heeft daarbij de kwaliteit en de criteria voor de honorering van de VVE-projecten gemonitord.
 - Het jaarprogramma voor de VVE is vastgesteld en uitgevoerd in 2021. Zowel scholen als kinderopvang bieden VVE aan voor een kansrijke start voor peuters en jonge kinderen in Winterswijk.
 - In het verlengde van VVE en onderwijs is in 2021 ook gestart met de verlengde schooldag als pilot voor de basisscholen de Bataaf en de Kolibrie in het Pelkpark. Kinderen van alle leeftijden namen deel aan de verlengde schooldag. Ze konden in een huiselijke sfeer spelen en kregen sport- en culturele activiteiten aangeboden. Ze konden ook huiswerk maken onder begeleiding van pedagogische medewerkers van de kinderopvang (SWW). De pilot was een succes en wordt daarom in 2022 voortgezet als reguliere activiteit. Ook wordt er in de toekomst gekeken naar uitbreiding naar meerdere scholen.
- Het Lokaal Educatief Agendaoverleg (LEA) en Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP)
 - Het LEA heeft in 2021 drie keer plaatsgevonden. Het Integraal Huisvesting Plan 2021-2037, een ontwikkelperspectief voor onderwijshuisvesting voor de lange termijn, was toen het thema van overleg.
 - Het IHP 2021-2037 is in september 2021 door de gemeenteraad vastgesteld. Onderwijsorganisaties en de gemeente voeren nu de eerste fase van het plan uit. Het plan heeft een looptijd van 16 jaar, waarbij we het plan actualiseren om de twee tot vier jaar. In de eerste fase wordt nieuwbouw voorzien voor een aantal scholen in de buurtschappen en in het dorp.
 - Onderwijsorganisatie SOPOW, de werkgroep Behoud Buurtschappen Onderwijs en de gemeente zijn in het kader van de uitvoering van de eerste fase gestart met het overleg over het buurtschappenonderwijs en de daarvoor benodigde onderwijsvoorzieningen.

2.5 Economie

Portefeuillehouder

B.J.J. Bengevoerd

Ambitie

Winterswijk heeft een veelzijdige economie met een sterke industrie, een succesvol winkelcentrum, omvangrijk toerisme, hoogwaardige zorg en een bedrijvig buitengebied, waar landbouw en ander ondernemerschap in balans is met de natuurlijke omgeving.

Veelzijdige economie en een gevarieerde arbeidsmarkt

De verschillende sectoren versterken elkaar en dat maakt onze economie minder kwetsbaar. Dit zorgt voor een omvangrijke, gevarieerde arbeidsmarkt waar ieder passend werk kan vinden.

Relevante documenten voor dit beleidsveld zijn:

- Beleidsnota Economie Winterswijk 2017
- Omgevingsvisie Buitengebied 2019

Doelstellingen

- Er is voldoende ontwikkelruimte voor de Winterswijkse industrie.
- We groeien door als aantrekkelijk winkelcentrum voor inwoners, regio, het Duitse verzorgingsgebied en onze toeristische gasten.
- We groeien door als aantrekkelijke toeristische bestemming, het aantal overnachtingen en dagbezoeken neemt toe.
- Er is meer ondernemerschap in het buitengebied, in vormen die passend zijn en die bijdragen aan de leefbaarheid.
- De bovenregionale bekendheid van Winterswijk als aantrekkelijke plaats voor wonen, werken, winkelen en recreëren groeit.

Hoe te bereiken?

- We reserveren voldoende ruimte voor een nieuw bedrijventerrein.
- We houden en maken bestaande bedrijventerreinen toekomstbestendig.
- We werken opgavegericht aan centrumontwikkeling.
- We richten de toeristische samenwerking in Winterswijk en in de Achterhoek op aanbodontwikkeling en promotie.
- We stimuleren nieuw ondernemerschap in het buitengebied.
- We onderhouden Euregionale netwerken, bouwen ze uit en organiseren contactmomenten met het bedrijfsleven.
- We werken een organisatievorm uit die integraal bijdraagt aan economische ontwikkeling van Winterswijk en toetsen de haalbaarheid hiervan.

Wat is het resultaat?

- Locatiekeuze voor nieuw bedrijventerrein en opstarten gebiedsvisie voor nieuw bedrijventerrein.
 - De raad heeft de locatie Misterweg vastgesteld voor de ontwikkeling van nieuw bedrijventerrein. Aansluitend is het proces om te komen tot een gebiedsvisie gestart.
- Programma voor toekomstbestendige bedrijventerreinen opzetten, waaronder stedelijke herverkaveling.
 - Er is gestuurd op beleidsmatige afstemming van alle stedelijke ontwikkelingen in Winterswijk. Stedelijke herverkavelingmogelijkheden maken deel uit van dit overleg.
 - Het programma toekomstbestendige bedrijventerreinen is in de steigers gezet:
 - Het programma toekomstbestendige bedrijven is opgenomen in de bestuurlijk agenda van industriekring OWIN.
 - Er zijn diverse netwerkcontacten gelegd tussen bedrijven met ruimtevraag en bedrijven met ruimteaanbod.
 - Er zijn koppelingen gelegd tussen de gemeentelijke beleidsontwikkeling op thema's als duurzaamheid, klimaatadaptatie en mobiliteit en het bedrijfsleven.

- De voorbereidingen zijn getroffen voor een OWIN themabijeenkomst Toekomstbestendige bedrijventerreinen.
- Begeleiding Keurmerk Veilig Ondernemen Bedrijventerreinen.
 - Het Keurmerk Veilig Ondernemen Bedrijventerreinen is als één van de activiteiten ondergebracht in het programma toekomstbestendige bedrijventerreinen.
- Opgavegericht werken aan centrumontwikkeling.
 - De raad heeft de centrumvisie vastgesteld, die is voortgekomen uit de Opgave Centrum. Zie hoofdstuk Opgaven voor nadere informatie.
- Onderzoek naar passantenstromen, bezoekersprofielen en leegstandsontwikkeling.
 - Onderzoeksbureau Locatus heeft in april 2021 een passantentelling uitgevoerd in het centrum van Winterswijk.
 - In juni 2021 is de jaarlijkse schouw op de leegstandsontwikkeling in het centrumgebied van Winterswijk uitgevoerd.
- Uitvoering geven aan de Vrijetijdsagenda Achterhoek.
 - Vanuit de Vrijetijdsagenda Achterhoek is er onderzoek gedaan naar de vitaliteit van de dagrecreatie in de Achterhoek.
- Financiering en aansturing van Achterhoek Toerisme.
 - Gemeente Winterswijk was in september 2021 gastheer voor de Nationale Toerismetop. Het landelijke hoofdprogramma vond plaats in theater de Storm. Gemeente Winterswijk heeft samen met Achterhoek Toerisme en 100%Winterswijk een voorprogramma georganiseerd in de Steengroeve en bij het Keunenhuis.
- Promotiecampagne paardentoeerisme.
 - Voor het stimuleren van het paardentoeerisme heeft 100% Winterswijk een nieuwe promotiefilm gemaakt. In verband met de coronabeperkingen was de verdere promotie van recreatie en toerisme in Winterswijk zeer beperkt. Wel zijn de voorbereidingen getroffen voor een sterke campagne in 2022.
- Stimuleren van nieuwe toeristische evenementen.
 - We stimuleren nieuwe toeristische evenementen met een subsidiebudget van € 6.000 op jaarbasis. In oktober 2021 heeft Stichting Landschaploop Winterswijk het evenement 'Marathon Nationaal Landschap Winterswijk' geïntroduceerd en uitgebreid met het evenement 'Wandelweekend Nationaal Landschap Winterswijk'. Dit combinatie-evenement staat opnieuw op de agenda voor 2022. Verder was de evenementenkalender beperkt in 2021 vanwege corona.
- Onderzoek verbetering vitaliteit niet-bedrijfsmatige vakantieparken.
 - Het onderzoek naar niet-bedrijfsmatige recreatieparken is opgeleverd en de raad heeft het bestaande beleid bevestigd.
- Onderzoek verbetering kwaliteit recreatieve fietspaden en routestructuren vanuit samenwerkingsverband Achterhoek.
 - Vanuit de Vrijetijdsagenda Achterhoek en het routebureau Achterhoek wordt gewerkt aan het project Routekwaliteit. Dit project richt zich op het verbeteren van de Toeristische Overstappunten (TOP's). In 2021 zijn de locaties geïnventariseerd en is gewerkt aan het concept voor vernieuwing (TOP 2.0). In 2022 en verder worden bestaande TOP's vernieuwd en nieuwe toegevoegd, tot een totaal van circa 30 locaties in de Achterhoek. Vanuit de Vrijetijdsagenda wordt € 100.000

geïnvesteed in dit project. Gemeente Winterswijk draagt hieraan bij vanuit de Regio Achterhoek bijdrage MIP, zoals opgenomen in de meerjarenbegroting.

- Ontwikkeling park Achterhoek. Zie beleidsveld 1.1 Volksgezondheid.
- Ondersteuning van Ondernemers Buitengebied Winterswijk in de stimulering van nieuw ondernemerschap in het buitengebied.
 - De gemeente heeft de vereniging Ondernemers Buitengebied Winterswijk (OBW) ondersteund in een projectaanvraag bij de thematafel Wonen&Vastgoed voor het project 'Buitengebied zoekt ondernemende inwoners'. De besluitvorming hierover vindt plaats in 2022.
- Netwerkcontacten met ondernemers, ondernemersverenigingen en kennisinstellingen en Organisatie van innovatiecafé bijeenkomsten.
 - Vanwege de coronabeperkingen zijn er in 2021 geen netwerkbijeenkomsten georganiseerd. Er is wel veelvuldig contact geweest met de verschillende ondernemersverenigingen en met ondernemers individueel.
- Ontwikkeling Alumniprogramma Achterhoek in samenwerking met thematafel Smart werken & Innovatie en Smarthub Achterhoek.
 - De ontwikkeling van het Alumniprogramma Achterhoek is ondergebracht bij Smarthub Achterhoek. Het hiervoor benodigde onderzoek binnen de Achterhoekse onderwijsinstellingen is vanwege de coronabeperkingen doorgeschoven naar 2022.

Financiële onderbouwing programma 2

Baten en lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2021	Realisatie 2021	VerschiJR2021
Baten			
2.1 Cultuur en ontspanning (cultuur)	25	33	8
2.2 Cultuur en ontspanning (sport)	877	507	-370
2.3 Inkomen en participatie	18.194	17.306	-888
2.4 Educatie	1.193	942	-251
2.5 Economie	223	177	-46
Totaal Baten	20.512	18.965	-1.547
Lasten			
2.0 Doorbelaste bedrijfsvoering en kapitaallasten	3.489	3.575	86
2.1 Cultuur en ontspanning (cultuur)	2.883	2.755	-128
2.2 Cultuur en ontspanning (sport)	1.852	1.711	-140
2.3 Inkomen en participatie	23.074	23.566	492
2.4 Educatie	1.596	1.502	-94
2.5 Economie	2.181	1.183	-999
Totaal Lasten	35.076	34.293	-783
Onttrekkingen			
2.1 Cultuur en ontspanning (cultuur)	0	0	0
2.3 Inkomen en participatie	0	219	219
2.4 Educatie	0	0	0
2.5 Economie	0	0	0
Totaal Onttrekkingen	0	219	219
Stortingen			
2.2 Cultuur en ontspanning (sport)	25	25	0
Gerealiseerd resultaat	-14.589	-15.134	-545

Toelichting exploitatie

Cultuur en ontspanning (Cultuur)

Het voordeel van € 128.000 aan de lastenkant bestaat met name uit :

- Project Steengroeve / Terra Temporalis € 52.000 V
- Lagere lasten beleid aardkundige waarden € 30.000 V

Project Steengroeve/ Terra Temporalis € 52.000 voordeel

Voorgesteld wordt het restantbudget van € 52.000 voor de bijdrage aan het te realiseren museum en de inhuur van de projectleiding naar 2022 over te hevelen.

Aardkundige waarden € 30.000 voordeel

Niet alle onderdelen van het uitvoeringsprogramma aardkundige waarden zijn in 2021 uitgevoerd. Een aantal activiteiten wordt doorgeschoven naar 2022 en daarom stellen wij voor om het budget over te hevelen naar 2022.

Cultuur en ontspanning (Sport)

Voor de uitvoering van het lokaal sportbeleid hebben wij in 2021 vanuit het Rijk € 85.000 aan middelen ontvangen. Deze zijn in 2021 niet besteed omdat wij in 2021 de niet bestede middelen uit 2020 eerst hebben ingezet. De niet ingezette middelen 2021 worden overgeheveld naar 2022.

De lagere baten van € 370.000 bestaan met name uit:

- Niet innen bijdrage sportverenigingen € 75.000 N
- Niet bestede Rijksmiddelen lokaal sportbeleid € 85.000 N
- Lagere opbrengsten verhuur sportaccommodaties € 209.000 N

Door Covid-19 is ook in 2021 besloten om de bijdrage van de sportverenigingen niet te innen. Hiervoor zijn wij grotendeels door het Rijk gecompenseerd.

Vanuit het Rijk hebben wij middelen ontvangen voor de uitvoering van het lokaal sportbeleid. De niet bestede middelen moeten geparkeerd worden op de post Vooruitontvangen zodat we deze het volgende jaar alsnog in kunnen zetten.

Inkomen en Participatie

Het nadeel van € 492.000 aan de lastenkant bestaat met name uit:

- Hogere uitvoeringslasten SDOA € 711.000 N
- Hogere personeelslasten SW-medewerkers € 192.000 N
- Hogere lasten TOZO-regeling € 101.000 N
- Terugbetaling TOZO-gelden door SDOA € 813.000 V
- Hogere lasten Bijzondere Bijstand € 197.000 N
- Hogere lasten begeleiding statushouders € 45.000 N

De uitvoeringskosten SDOA zijn hoger uitgevallen. Voor een deel van de hogere uitvoeringskosten wordt een beroep op de bestemmingsreserve gedaan (zie hieronder ook het onderdeel onttrekkingen).

De personeelslasten van de SW-medewerkers zijn in 2021 hoger uitgevallen.

De lasten voor de TOZO-regeling zijn hoger uitgevallen als gevolg van de BTW, die alsnog is doorberekend. Deze lasten worden elders gecompenseerd waardoor de lasten per saldo gelijk blijven.

SDOA heeft € 813.000 minder, dan ontvangen van het ministerie, nodig gehad om uitvoering aan de TOZO-regeling te geven, dat deel van het voorschot is dan ook terugbetaald aan het ministerie. (zie ook hieronder bij de toelichting op de baten).

De lasten voor Bijzondere Bijstand zijn in 2021 hoger uitgevallen.

De extra lasten voor de begeleiding statushouders worden conform Raadsbesluit aan de bestemmingsreserve onttrokken (zie hieronder ook onderdeel onttrekkingen).

De lagere baten van € 888.000 bestaan met name uit:

- lagere detacheringsofbrengsten Sw-medewerkers € 155.000 N
- terugbetaling TOZO-gelden € 813.000 N
- hogere terugontvangen ziektegelden Sw-medewerkers € 89.000 V

Door Covid-19 zijn de detacheringsofbrengsten lager uitgevallen. Hiervoor zijn wij door het Rijk gecompenseerd. De middelen zijn terecht gekomen in de algemene middelen.

Over de eerste TOZO-regelingen moesten wij een bedrag terug betalen.

De terugontvangen ziektegelden voor de Sw-medewerkers zijn hoger uitgevallen.

De onttrekkingen van € 219.000 bestaan uit:

- Onttrekking bestemmingsreserve uitvoeringskosten SDOA € 174.000 N
- Onttrekking bestemmingsreserve Aanpak inburgering nieuwkomer € 45.000 N

Educatie

Vanuit het Rijk hebben we subsidie van € 142.000 ontvangen voor de aanpassing van schoolgebouwen. Echter heeft de besteding in 2021 niet plaatsgevonden en daarom stellen wij voor het bedrag over te hevelen naar 2022. Hiermee is het voordeel van € 95.000 grotendeels verklaard (zie ook hieronder de toelichting bij de baten).

Het nadeel van € 251.000 aan de batenkant bestaat met name uit:

- Lagere baten aanpassing schoolgebouwen € 142.000 N
- Lagere uitgaven Nationaal Programma Onderwijs (NPO) € 101.000 N

De ontvangen middelen voor zowel de aanpassing van de schoolgebouwen als het NPO zijn in 2021 niet besteed. Aangezien deze middelen beschikbaar moeten blijven voor deze onderdelen zijn deze bedragen geboekt op de post

Vooruitontvangen. Aangezien de bedragen wel waren begroot ontstaat er een negatief saldo bij de baten.

Economie

Het voordeel van € 1.023.000 wordt met name verklaard door het feit dat het crisis- en herstelbudget is in 2021 niet volledig ingezet.

Wij stellen voor om een bedrag van € 618.000 over te hevelen naar 2022. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar de Covid-19-paragraaf.

Het nadeel van € 46.000 aan de batenkant bestaat uit:

- Lagere inkomsten marktgelden € 116.000 N
- Hogere vergoeding herstelplan coronacrisis € 70.000 V

De Raad heeft als gevolg van Covid-19 besloten over 2021 geen marktgelden te innen.

Vanuit het Rijk hebben wij meer compensatie ontvangen voor de derving van de huurinkomsten van onze sportaccommodaties.

Investeringsen

Bedragen x €1.000

Investeringsen	Begroting 2021	Realisatie 2021	VerschiJR2021
Baten			
2.1 Cultuur en ontspanning (cultuur)	54	54	0
Lasten			
2.1 Cultuur en ontspanning (cultuur)	13	2	-11
2.2 Cultuur en ontspanning (sport)	971	923	-48
2.5 Economie	606	603	-3
Totaal Lasten	1.590	1.529	-61
Gerealiseerd resultaat	-1.536	-1.476	61

Toelichting Investerings

Er zijn geen financiële afwijkingen boven de € 100.000.

Indicatoren en kerncijfers programma 2

Programma 2 Meedoen in Winterswijk

Programma 2: Meedoen in Winterswijk

Schoolverzuim meldingen

	<u>2017-2018</u>	<u>2018-2019</u>	<u>2019-2020</u>
Primair onderwijs	12	30	15
Voortgezet onderwijs	66	75	35
Middelbaar beroepsonderwijs	32	47	24

bron: DUO/scholen

peildatum: 31-7-2020

Leelingen basisonderwijs (incl. speciaal onderwijs)

	<u>2017-2018</u>	<u>2018-2019</u>	<u>2019-2020</u>
Aantal	2.305	2.210	2.138

bron:DUO

peildatum: 1-10-2020

Leerlingen voortgezet onderwijs

	<u>2017-2018</u>	<u>2018-2019</u>	<u>2019-2020</u>
Aantal	1.911	1.837	1.740

bron:DUO

peildatum: 1-10-2020

Groot- en detailhandel in Winterswijk

	<u>2018</u>	<u>2019</u>	<u>2020</u>
Aantal	525	520	530

bron:CBS

peildatum: 2020

Horecazaken in Winterswijk

	<u>2018</u>	<u>2019</u>	<u>2020</u>
Aantal	140	155	150

bron:CBS

peildatum: 2020

Marktbezetting aantal m2

	<u>2019</u>		<u>2020</u>	
	<u>Vet</u>	<u>Niet-vet</u>	<u>Vet</u>	<u>Niet-vet</u>
Woensdag	155	581	180	566
Zaterdag	555	1.425	492	1.364

bron: gemeentelijk belastingsysteem

peildatum: 2020

Koopzondagen

	<u>2019</u>	<u>2020</u>
Aantal	20	21

bron: Gemeente

peildatum:2020

	<u>2019</u>	<u>2020</u>
Toeristische overnachtingen	560.409	555.911
Campings	32	32
Groepsaccommodaties	27	27
B&B	39	39
Vakantiewoningen	276	276

bron: team Belastingen

peildatum: 2020

Toeristenbelasting

	<u>2018</u>	<u>2019</u>	<u>2020</u>
Bruto inkomsten toeristenbelasting	708.000	753.000	428.000
bron: team Belastingen			
peildatum: 2020			

Recreatiewoningen

	<u>2018</u>	<u>2019</u>	<u>2020</u>
Aantal	562	562	566
bron: team Handhaving			
peildatum: 2020			

Bilbiotheek Winterswijk

	<u>2018</u>	<u>2019</u>	<u>2020</u>
Bezoekers	88.209	78.668	42.966
Uitleningen	171.581	168.004	122.249
bron: jaarverslag Bilbiotheek 2020			
peildatum: 31-12-2020			

De Storm

	<u>2017-2018</u>	<u>2018-2019</u>	<u>2019-2020</u>
Bezoekers	68.000	67.000	50.000
bron: jaarverslag De Storm 2019-2020			
peildatum: 30-6-2020			

Villa Mondriaan

	<u>2018</u>	<u>2019</u>	<u>2020</u>
Bezoekers	13.474	12.000	10.000
bron: jaarverslag Villa Mondriaan 2020			
peildatum: 31-12-2020			

Instituut voor Kunst en Cultuur Boogie Woogie

	<u>2018</u>	<u>2019</u>	<u>2020</u>
Aantal leerlingen	693	687	427
bron: jaarverslag Boogie Woogie 2020			
peildatum: 31-12-2020			

Erfgoedcentrum Achterhoek Liemers (ECAL)

	<u>2018</u>	<u>2019</u>	<u>2020</u>
Virtuele bezoekers	25.529	35.013	43.585
Fysieke geregistreerde bezoekers	1.224	1.607	996
Archiefstukken opgevraagd	9.366	7.198	6.366
bron: jaarverslag ECAL 2020			
peildatum: 31-12-2020			

Aantal uitkeringen Winterswijk

	<u>2018</u>	<u>2019</u>	<u>2020</u>
WWB	558	542	540
IOAW/Z	40	38	38
bron: SDOA			
peildatum: 31-12-2020			

Indicatoren

Indicatoren 2.1 Cultuur en ontspanning (cultuur)

- Aardkundige en archeologische waarden zijn geborgd in het planproces; publieksacties zijn gerealiseerd; er is een visie op de mogelijkheden voor duurzame benutting (bescherming).
- Passende herbestemming voor panden met cultuurhistorische waarde.

- Er zijn minimaal twee bovenregionale evenementen per jaar.

Indicatoren 2.2. Cultuur en ontspanning (sport)

- Laagdrempelige beweegvoorzieningen in de openbare ruimte, die nu in de planning staan, in gebruik nemen.
- Kinderen kunnen, ook bij een laag inkomen, meedoen door bijdrage uit het Jeugdfonds Sport & Cultuur.
- 23 sportverenigingen dragen bij aan de eigen kracht van inwoners en doen mee aan gemeentelijke sportprojecten als Hybride leren, Kies je sport en Verenigingsondersteuning.
- Het aantal sporters van de gesubsidieerde sportverenigingen.

Indicatoren 2.3 Inkomen en participatie

- Daling uitkeringsbestand.
- Uitkomen met rijksbudget voor uitkeringsbetaling.

Indicatoren 2.4 Educatie

- VVE indicaties door het consultatiebureau.
- Percentage van de VVE geïndiceerde kinderen dat deelneemt .
- Uitgedeelde Goethe certificaten.

Indicatoren 2.5 Economie

- Beschikbaarheid van direct uitgeefbaar bedrijventerrein op korte termijn.
- Lange termijn reservering voor voldoende nieuwe bedrijventerreinen volgens vraag-en aanbodontwikkeling, zoals vastgelegd in het Regionaal Programma Werklocaties.
- Het aantal toeristische overnachtingen groeit met gemiddeld 5% per jaar, van 750.000 in 2019 naar 1.000.000 in 2025 (registratie op basis van tweejaarlijks onderzoek door Achterhoek Toerisme).
- Geen toename van het aantal vierkante meters leegstand in het Winterswijkse winkelcentrum.
- Toename van het aantal bezoekers van het Winterswijkse winkelcentrum.
- Intensivering contacten met bedrijfsleven.

